



מן התלמוד

סדר זרעים,
מסכת ברכות, דף נ"ד

"אמר רב יהודה אמר רב: ארבעה צריכין להודות - יורדי הים, הולכי מדברות, ומי שהיה חולה ונתרפא, ומי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא"

פותיה - רוחבה
קטליה - הרג אותו

הסבר: ארבעה אנשים שהיו בסכנה ויצאו ממנה צריכים להביא קורבן תודה ולברך ברכת הגומל על הצלתם.

על המפה

קושטא-קונסטנטינופול

קונסטנטינופול היא עיר גדולה בטורקיה, שנקראת היום איסטנבול. היא נוסדה במאה השביעית לפנה"ס, ונקראה בתחילה ביזנטיון. בשנת 324 העביר הקיסר קונסטנטינוס את בירת האימפריה הרומאית מרומא לביזנטיון, ושינה את שם העיר לקונסטנטינופוליס, על שמו. היהודים כינו את העיר קושטנדינא, או בקיצור קושטא. בשנת 1453 כבשו הטורקים העות'מאנים את העיר ושינו את שמו לאיסטנבול. במקום התקיימה קהילה יהודית גדולה וחשובה, ורבים ממגורשי ספרד ופורטוגל מצאו בה מקלט. בין יהודי העיר היו עשירים רבים שכינה במשרות חשובות בממלכה. רוב יהודי איסטנבול עלו לארץ לאחר הקמת המדינה.



ציר של העיר קונסטנטינופול (Wikipedia)



סרקו את
הברקוד
וצפו
בסרטון



סדר זרעים | מסכת ברכות, דפים נ"א-נ"ז
פרשת תרומה | כ"ח בשבט - ד' באדר (23-29 לפברואר)

דף נ"א: ברכות הקידוש

שתי ברכות תיקנו חכמים לברכת הקידוש בליל שבת: א. "ברוך... בורא פרי הגפן". ב. "ברוך אתה ה'... מקדש השבת". המשנה מביאה את דעת בית שמאי, כי תחילה יש לברך "ברוך... מקדש השבת", ואחר כך "בורא פרי הגפן". הם מסבירים, שאם לא היתה שבת לא היו מקדשים, ולכן, ראוי לברך תחילה את השבת.

בית הלל חולקים עליהם וסוברים, כי תחילה מברכים "בורא פרי הגפן", כפי שאכן נוהגים. בית הלל מסבירים, שבלי יין אי אפשר לקדש, למיכך הוא קודם לברכה. כמו כן, ברכת "בורא פרי הגפן" תדירה, ואילו ברכת הקידוש נאמרת פעם בשבוע בלבד, וכבר נכתב: "תדיר ושאינו תדיר - תדיר קודם".

דף נ"ב: קידוש והבדלה ו"מים אחרונים"

לאחר ברכת הקידוש בליל שבת, וברכת ההבדלה במוצאי שבת, יש לטעום מן היין. קידוש והבדלה ניתנו לעשות אך ורק על כוס יין שלא שותו ממנה. לכן, לאחר ששתו מכוס הקידוש או מכוס ההבדלה, אי אפשר לשוב ולקדש בה או להבדיל עליה.

מים אחרונים: לפני ברכת המזון יש ליטול את הידים במים. מים אלה מכונים "מים אחרונים" מפני שלפני האוכל נוטלים ידים פעם אחת, והנטילה עם סיום האוכל היא הנטילה האחרונה.

דף נ"ג: יונת זאהב

פעם אחת, הלך רבה בר בר חנה בדרך בלויית שיירה. באמצע הדרך נזכר, כי לפני כן אכל ושכח לברך ברכת המזון. האמת היא, שהוא רצה לחזור למקום שבו אכל כדי לברך שם, אך הוא ידע, כי אם יאמר לבני השיירה להמתין לו עד שילך, יברך וישוב, הם לא יסכימו. לפיכך, מאחר שקיים המצוות היה חשוב כל כך בעיניו, כמו זאהב, זאהב רב, אמר להם: "אני חייב לחזור, חכו לי, שכחתי שם זאהב!" שהרי המצוות שוות יותר מזאהב. התלמוד מספר שהם אכן הסכימו. רבה בר בר חנה חזר למקום שבו אכל, כדי לברך, וכאשר הגיע שמה וברך, נעשה לו נס - הוא מצא תכשיט זאהב גדול בצורת יונה. מדוע שלח לו הקב"ה צורת יונה דוקא? מפני שעם ישראל נמשל ליונה. כפי שהיונה נמלטת מאויביה באמצעות כנפיה בלבד, שהן נושאות אותה גבוה מעל האויבים, כך גם רק המצוות שהיהודים מקיימים מגנות עליהם מאויביהם.

דף נ"ד: ברכת הגומל

החש שהאדמה זעה תחתיו - רעידת אדמה, או השומע רעם, מברך מיד "ברוך אתה ה'... שפכו וגבורתו מלא עולם". הבונה בית חדש, או הקונה פלים חדשים ושמח בהם, מברך "ברוך אתה ה'... שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה".

ארבעה אנשים צריכים לברך ברכת "הגומל": א. מי שהפליג בים, בהגיעו ליבשה מברך "הגומל". ב. מי שהלך במדבר, בהגיעו למקום ישוב מברך "הגומל". ג. מי שהיה חולה והתרפא, מברך "הגומל". ד. מי שהיה פלוא בבית הספר ושוחרר, מברך "הגומל" עם שחרורו.

את ברכת "הגומל" יש לברך בציבור במעמד עשרה. המברך אומר: "ברוך אתה ה'... הגומל לחיבים טובות, שגמלני (כל) טוב", והציבור עונה: "מי שגמלך (כל) טוב, הוא יגמלך כל טוב סלה".



★ | מן ההסטוריה

גירוש ספרד

עד המאה ה-12 חיו יהודי ספרד תחת השלטון המוסלמי, ונהנו מחופש, השכלה ושגשוג כלכלי. אולם כאשר כבשו הנוצרים את ספרד מידי המוסלמים, הלך יחסם של השלטונות ליהודים ונעשה גרוע יותר. בשנת 1492 חתמו המלך פרדיננד השני והמלכה איזבלה, ביוזמתו של ראש האינקוויזיציה טורקמדה, על צו האוסר על יהודים להמשיך לשבת בספרד, ודרש מהם להתנצר או לעזוב את הארץ. יהודים רבים בחרו להתנצר, לפחות למראית עין, אך רבים אחרים נשארו נאמנים לאמונתם ועזבו את ספרד לארצות אחרות. מספרם המשוער של המגורשים מוערך בין 40,000 ל-160,000. מגורשי ספרד סבלו רבות מהמסע ותלאות הדרכים, ורבים מהם מתו, נפלו בשבי, נשדדו או נרצחו. גירוש ספרד, שהתרחש בסמוך לתשעה באב, נחשב לאחד האסונות הגדולים שפקדו את עם ישראל במהלך הגלות.



צו הגירוש משנת 1492 (Wikipedia)



מתפללים

לפניכם אירוע שעורר דיון משפחתי סוער -

לחיים יש הרבה שנים חנות מכולת שכונתית קטנה. לפני מספר שבועות הוא התקין במכולת מערכת אזעקה משוכללת. הבעיה היא שכל פעם שמפעילים אותה בסוף יום העבודה או כאשר מנתקים אותה בתחילת יום העבודה מוקדם בבוקר - היא מפעילה אזעקה למשך 5 שניות ואז ממסיקה. הדבר יצר ויכוח קשה בין חיים לשכנים.

מצד שני:

חיים טוען שמדובר בסך הכל בחמש שניות שעוברות מהר, ושאינן ברירה כי כך האזעקות המשוכללות עובדות היום, וזו הדרך היחידה שלו להגן על החנות מפני פריצות.



מצד אחד:

השכנים טוענים שכל פעם וכל יום כשהאזעקה מופעלת אפילו אם זה רק לחמש שניות זה מפריע להם מאוד, מעיר את הילדים שעדיין ישנים, ופוגע מאוד באיכות החיים שלהם.



וא... מה?
ע'תכם?



אם גם אתם נתקלתם בדילמה והתפללתם עליה אתם מוזמנים לשותף אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

חמ"ד של מושג

מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

תחנות

תפילה הכוללת וידוי ובקשת סליחה על חטאי היחיד בתוך כלל ישראל.

ברוב ימות השנה אומרים סדר תחנון לאחר תפילת העמידה בתפילת שחרית, וגם לאחר תפילת העמידה בתפילת מנחה. תפילת תחנון כוללת שלושה חלקים: (1) נוסח וידוי, מסודר בהזכרת מעשי חטא עיקריים בסדר א"ב. (2) הזכרת י"ג מידות של רחמים (שמות לד, ו-ז). (3) נפילת אפיים, באמירת מזמור תהילים (ו, ב-יא). בימי שני וחמישי מוסיפים לומר עוד תחנונים וי"ג מידות ולקט פסוקי תחנונים מהתנ"ך. בשבת, בימי מועד וימי שמחה, אין אומרים תחנון.



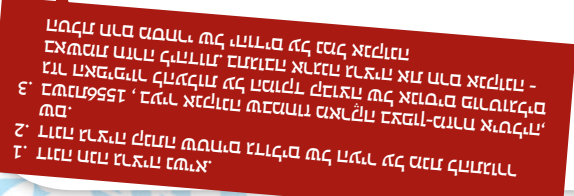
מי אני?

- היהודים קראו לה חנה, והנוצרים - ביאטריס.
- גדלה בפורטוגל במשפחת אנוסים שנמלטו מספרד.
- בהמשך עברה לאיטליה וחזרה בגלוי ליהדותה.
- הייתה אחת הנשים העשירות באירופה וסייעה רבות ליהודים.

ש.ג.א.ט ש.א.ט ש.א.ט



4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448	2238	1948	0		
495 חתימת התלמוד	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	-352 הקמת ביהמ"ק ה-2	-422 חורבן ביהמ"ק ה-1 וגלות בבל	חונת ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	מתן תורה	-1311 יציאת מצרים	אפרים ומנשה	-1521 בניי במצרים	-1812 אברהם אבינו	-3760 בריאת העולם
ספירה															
לוקר (מסמך)															



-
- A cartoon illustration of a young boy with brown hair, wearing a green t-shirt, blue pants, and a blue baseball cap. He is lying on his stomach on a light blue surface, propped up on his elbows, and reading an open book. The background is a light blue wall with a white floral pattern.



ԱՌԱՐԱՐԱՆԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

- א. מוסד קתולי שהוקם ב-1536 לבקשת מלך פורטוגל.
- ב. אנשיו היו אחראיים על רדיפת מומרים ואנוסים שלא פעלו בהתאם לדרישות הנצרות.
- ג. כמו כן, היה בסמכותם לצנזר ספרים, להאשים אנשים.
- ד. למעלה מ-1,000 אנשים הועלו על המוקד בידיהם.





סדר זרעים | מסכת ברכות, דפים נ"ה - נ"ז

דף נ"ה: בצלאל = בצל אל

אמר רב שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: מדוע "בצלאל", שבנה את המשכן ואת כלי המשכן נקרא "בצלאל"? כדי לרמוז על חוכמתו. כאשר הקב"ה ציווה למשה רבנו להקים את המשכן, הוא אמר לו לבנות תחילה את המשכן ואחר כך את כלי המשכן, הארון, המזבח, ועוד, ואילו משה רבנו ציווה על בצלאל לבנות בסדר הפוך, את כלי המשכן תחילה ואחר כך את המשכן.

שאל בצלאל: הרי בנוהג שבעולם, תחלה בונים את הבית ואחר כך מביאים את החפצים. הן אין מניחים חפצים ובונים בית סביבם! אמר לו משה רבנו: אתה צודק, איך ידעת שהקב"ה באמת אמר לבנות את המשכן תחילה ואחר כך את הכלים? האם היית בצל אל-תחת צלו של הקב"ה כביכול ושמעת כיצד ציווה עלי לבנות תחלה את המשכן ואחר כך את כליו? לפיכך הוא נקרא "בצלאל".

דף נ"ו: חלומות הלילה

אמר רב שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: בדרך כלל, החולם בלילה, חולם על דברים שהוא הרהר בהם במשך היום. הגמרא מספרת, שקיסר רומי שאל את רבי יהושע בן חנניה: "אומרים שאתם היהודים חכמים גדולים; אמור נא לי, מה אחלום הלילה?". אמר לו: "אתה תחלום שאויביך מעבירים אותך בפרך, מבזים אותך ומשפילים אותך". כל היום הרהר הקיסר בדברים שאמר לו רבי יהושע. בלילה עלה הקיסר על יצועו, ובאמת הוא חלם חלומות זועה, שאויביו מתעללים בו ומכלימים אותו.

גם עבור מלכא, מלך פרס, שאל את שמואל: "מה אחלום הלילה?". אמר לו שמואל: "חלום תחלום שאויביך הרומאים ישבוך ויאלצוך לטחון גרעיני תמרים ברחיים של זהב". כל היום חשב עבור מלכא על הדברים, ואכן בלילה פקדוהו חלומות בעתה אלו.

דף נ"ז: ברכות בעת ביקור בבבל

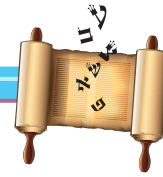
הבבלים החריבו את בית המקדש הראשון. בתלמוד לומדים את דברי רב המנונא, כי המגיע לבבל צריך לברך חמש ברכות. בין הברכות נמנית ברכה על ראית העיר בבל, בירת מדינת בבל. הרואה את העיר בבל העתיקה מברך "ברוך שהחריב בבל הרשעה". מפני שפעם, הייתה בבל ממלכה אדירה, ואחרי שהקב"ה העניש אותם, העיר נחרבה.

הרואה את ביתו החרב של נבוכדנצר מלך בבל מברך: "ברוך שהחריב ביתו של נבוכדנצר הרשע".

הרואה את גוב האריות אליו הושלך דניאל, והקב"ה שמר עליו מפני האריות הטורפים, מברך "ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה".

גם הרואה את כבשן האש אליו הושלכו חנניה, מישאל ועזריה, והקב"ה חלצם ממנו, מברך ברכה זו.

הרואה שדות בבבל שאינם ראויים לזריעה כי הקב"ה העניש אותם, מברך "ברוך אומר ועושה, גוזר ומקיים".



דבר תורה

הכרובים שהיו במקום הקדוש ביותר במשכן, יכולים ללמד אותנו על פי הצורה בה הם נבנו, מהי דרך החיים הנכונה לכל אדם בישראל: "היו הכרובים פורשי כנפיים למעלה... ופניהם איש אל אחיו".

אדם מישראל צריך שיהיו בו שתי תכונות: מצד אחד: "פורשי כנפיים למעלה" - שישאף למדרגות נעלות, ישתדל לעשות רצון שמים ולעבוד את בוראו. מצד שני: "ופניהם איש אל אחיו" - שמעופו אל על לא ימנע ממנו לראות את חברו, לעזור לו במצוקתו ולהתנהג בענייני העולם בצורה מכובדת ומוסרית.

זה הסמל אותם מסמלים הכרובים, זה סמלו של קודש הקודשים, וזה סמלו של עם ישראל: "טוב לשמיים וטוב לבריות".

נ"י הא"ע?

הוא לא היה שלם
ובלילות היה חולם
שלמרות שקיבל פרס
כבודו היה למרס

(מלכא מלך פרס)

שאלות השבוע

א. במה חלוקים בית שמאי ובית הלל בעניין ברכות הקידוש?

ב. מיהם ארבעת האנשים שצריכים לברך ברכת "הגומל"?

ג. מדוע "בצלאל", שבנה את המשכן ואת כלי המשכן נקרא "בצלאל"?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העלון עליו אתם עונים.
*בפיקוח רואה חשבון

